

Verslag

Datum 6 en 8 mei 2019
Locatie Torenzicht, Lienden; De Prinsenhof, Buren
Betreft **onderwijscafés Ons Onderwijs**

Op 6 en 8 mei jl. heeft Stichting BasisBuren twee onderwijscafés georganiseerd; één in Lienden en één Buren. Aanwezig waren onder andere leerkrachten, ouders, directeuren, medewerkers van de kinderopvang, leden van de raad van toezicht, ondernemers, de wethouder en leerlingen. In dit verslag wordt het programma, de essentie en de uitkomsten van deze avonden weergegeven. Centraal daarbij staat de vraag: *Hoe ziet het basisonderwijs in de gemeente Buren en omstreken er over vijf tot tien jaar uit?*

Het doel van deze bijeenkomsten was om informatie te verkrijgen en te delen als input voor het te schrijven strategisch beleidsplan van Stichting BasisBuren.

Mark van der Pol, bestuurder Stichting BasisBuren

De uitkomsten van deze avonden dienen als input voor het strategisch beleidsplan 2019-2023 van BasisBuren, zodat dit beleidsplan aansluit bij de wensen van u, de samenleving en de kinderen. De opdracht van het onderwijs is verbreed van enkel kwalificatie, naar kwalificatie, socialisatie en personificatie/persoonsvorming. BasisBuren moet inspelen op deze verbreding en de vele uitdagingen waar het onderwijs mee te maken heeft (o.a. passend onderwijs en een bekostiging die onder spanning staat). BasisBuren doet dit door goed, passend, innovatief en thuisnabij onderwijs te geven vanuit de kernwaarden ontwikkeling & groei, diversiteit en samen.

Daan Russchen, wethouder gemeente Buren

De gemeente Buren is een uitgestrekte plattelandsgemeente met vijftien kleine kernen. De uitdaging is om de leefbaarheid in deze kernen in stand te houden. Hiervoor zijn heel veel plannen, maar is een beperkt budget. De gemeente Buren wil niet zelf bepalen welke plannen uitgevoerd worden, maar samen met de inwoners bepalen wat van belang is.

Op het gebied van onderwijs zie je een dilemma. Ouders en leerkrachten willen hoge kwaliteit. Een kleinschalige school welke dichtbij gelegen is, is ook heel prettig. De rol van de gemeente in het onderwijs is beperkt. Ze financiert enkel de gebouwen waardoor ze gericht is op de lange termijn. De boodschap die deze avond daarom van belang is, is dat de inbreng niet alleen voor de huidige leerlingen geldt, maar ook voor de volgende generatie (periode 10 - 15 jaar).

Ronald de Bie, dagvoorzitter | uitdagingen en initiatieven in het onderwijs

Er zijn zorgen rondom kleinere scholen in Nederland, maar wanneer is een school klein? Een objectieve norm is de gemeentelijke norm, ook wel de opheffingsnorm. Deze varieert per gemeente en is in de gemeente Buren 54 leerlingen. Zodra een school onder deze opheffingsnorm komt, loopt de school een risico op het verliezen van de bekostiging. Om dit te voorkomen kunnen scholen sluiten of fuseren. Er zijn ook andere oplossingen, bijvoorbeeld verregaande samenwerking waarbij met clusters gewerkt wordt, activiteiten centraal geregeld worden en personeel gedeeld wordt. Dit biedt ook mogelijkheden om de invalproblematiek en het tekort aan vast personeel het hoofd te bieden.

Over vijf jaar zal er in het basisonderwijs een tekort zijn van 4.000 fulltime banen. Aan de aanwezigen is gevraagd welke oplossing de voorkeur heeft wanneer er geen invaller beschikbaar is. De meeste aanwezigen kozen voor het naar huis sturen van groepen. Op de tweede plek kwam de keuze om groepen samen te voegen en het minst vaak werd gekozen voor onbevoegden voor de klas. Een andere oplossing is het werken in units zodat flexibeler met personeel omgegaan kan worden. Hierbij zijn de groepen groot en wordt de personele bezetting anders vormgegeven (bijvoorbeeld een leerkracht en een onderwijsassistent).

Tegenwoordig is sprake van een steeds sterkere inhoudelijke samenwerking tussen basisscholen en kinderopvang. De meerderheid van de aanwezigen geeft aan behoefte te hebben aan deze samenwerking of er een voorstander van te zijn.

Gespreksronde 1: kansen en uitdagingen van nu

In zes groepen is gediscussieerd over verschillende thema's. Per thema werden de puzzels (uitdagingen) en parels (kansen) beschreven. De leerlingen gaven een terugkoppeling van de onderwerpen die hen tijdens de discussies opvielen. Zij benoemden onder andere dat de pleinen uitdagender kunnen, de verkeersveiligheid verbeterd moet worden, maatwerk van belang is en de digitale mogelijkheden uitgebreid mogen worden. In de bijlage staan de opbrengsten van de werkvorm per thema.

Gespreksronde 2: prioritering, adviezen en suggesties

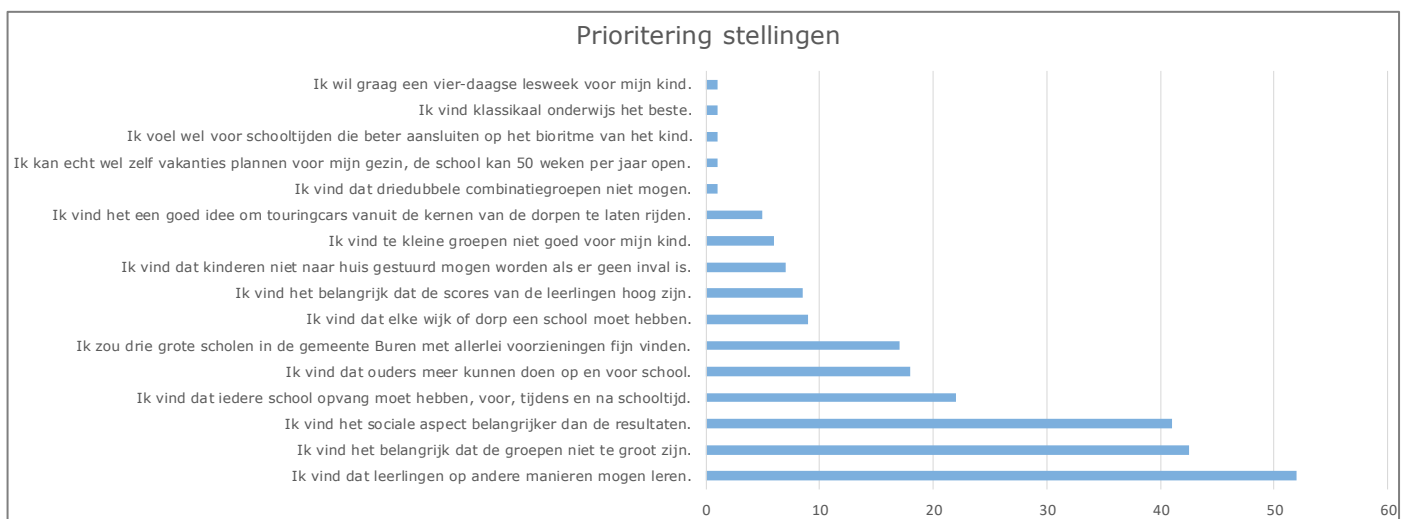
In groepen is een prioritering aangebracht in zestien stellingen. De volgende stellingen kregen de hoogste prioriteit:

- Ik vind dat leerlingen op andere manieren mogen leren.
- Ik vind het belangrijk dat de groepen niet te groot zijn.
- Ik vind het sociale aspect belangrijker dan de resultaten.

De volgende stellingen kregen de laagste prioriteit:

- Ik wil graag een vierdaagse lesweek voor mijn kind.
- Ik vind klassikaal onderwijs het beste.
- Ik voel wel wat voor schooltijden die beter aansluiten op het bioritme van mijn kind.
- Ik kan echt wel zelf vakanties plannen voor mijn gezin, de school kan 50 weken per jaar open zijn.
- Ik vind dat driedubbele combinatiegroepen niet mogen.

In de onderstaande grafiek staan het aantal punten per stelling weergegeven.

Grafiek 1: prioritering stellingen

Vervolgens is voor twee vragen naar de mening van de aanwezigen gevraagd:

Welke rol zou je zelf nog kunnen spelen bij het vormgeven van het onderwijs van BasisBuren?

- Klankborden/ouderbetrokkenheid/denktank.
- Ouders als gast leerkracht, invalpool, ouders die een zorgtaak op zich nemen.
- Kijken naar externe factoren die een rol kunnen spelen zoals ondernemingen.
- Openstaan voor samenwerking tussen scholen. Niet 'zij' maar 'wij'.
- Samenwerking met Fluvium.
- Actief burgerschap.
- Cultuur educatie.
- Naschoolse voorzieningen.
- Zorg en welzijn in de school.
- Gemeente kan faciliteren.
- Directeur kan samenwerking met partners onderzoeken en uitbouwen.
- Leerkracht kan grenzen bewaken, out of the box denken en zorgen voor draaglast en -kracht.
- Expertise delen en in kaart brengen.
- Oog voor talent naar buiten uitbreiden, vooral doen waar je goed in bent.
- Uitbesteden van nevenactiviteiten. Kerntaak: lesgeven.
- Kindercoaching inzetten op gedrag van kinderen. Daarmee ontlast je de leerkracht.
- Kwaliteit van leerkrachten gebruiken, onderwijsassistent/leerkracht/leraar ondersteuner.
- Activiteiten-/oudercommissie.
- Meer betrekken van de schooljeugd bij dorpsactiviteiten.

Wat vind je, vooral voor de leerlingen, van belang bij het onderwijs van de toekomst?

- Basiskennis.
- Passend onderwijs, maatwerk.
- Leren van binnen naar buiten.
- Weerbaarheid en sport (PBS).
- Goede balans tussen gebruik van ICT en bewegen/motorische ontwikkeling en sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Vaardigheden die passen in de 21ste eeuw.
- Leerlingen meer betrokken bij eigen leerproces, eigenaarschap en eigen verantwoordelijkheid.
- Stoppen met discussie → BasisBuren kaders helder maken (actie).
- Te allen tijde onderwijs op maat.
- Samen kunnen en durven werken.
- Nieuwsgierig blijven naar de wereld om je heen.
- Anti pestprogramma's inzetten (rots en water).
- Benutten van talenten.

Terugkoppeling en afsluiting

Daan Russchen, wethouder gemeente Buren

Het onderwijs raakt de identiteit van de kernen. Als het bestaan van een school bedreigd wordt, raakt dit iedereen. Grote scholen hebben veel mogelijkheden voor ontwikkeling etc., maar kleine scholen hebben ook (meer)waarde. Kansen kunnen ontstaan door het maken van slimme combinaties en samenwerking tussen scholen en andere partijen.

Mark van der Pol, bestuurder Stichting BasisBuren

Er is veel nagedacht over puzzels en oplossingen. Samenwerking komt daarbij zowel tussen scholen als bij partners en ouders terug. We moeten met elkaar de verbinding zoeken en onderzoeken hoe we expertise kunnen gebruiken om kinderen een goede plek te geven. Daarnaast hebben we veel gehoord over verschillende organisatievormen, nieuwe manieren van leren en digitale middelen om goed onderwijs te geven in de dorpen. Naast puzzels hebben we ook veel parels gehoord. Leerkrachten zien onze kinderen, dat is erg mooi!

Op dit moment is BasisBuren in gesprek met verschillende partners over de toekomstige opdracht en de vormgeving hiervan. Deze avonden maken hier onderdeel van uit. De input wordt gebruikt voor het strategische beleidsplan 2019-2023 op bestuursniveau, wat weer vertaald wordt naar schoolniveau.

Bijlage

Kwaliteit van onderwijs

Puzzels

- Aansluiten bij de maatschappij (bedrijfsleven), 21ste -eeuwse vaardigheden.
- Een kleine school met grote combi's (drie niveaus) en nog passend onderwijs, maatwerk bieden.
- Mondigheid van ouders en kinderen kost te veel tijd.
- Hoe ziet goed onderwijs er in een krimpende regio uit?
- Ieder kind in zijn of haar eigen dorp naar school.
- Visie van de leerkrachten/scholen.
- Schoolleider moet de hele week aanwezig zijn.
- Wisselwerking school/bieb.
- Zien wij alle kinderen? Ja, maar geen tijd om kinderen op te vangen, balans.
- Hoe alles te handelen (resultaten, behoefte, rooster invullen).
- Geld, politiek, lerarentekort en dorps belangen.

Parels

- Vernieuwend onderwijs, vanuit de leerling werken.
- Expertise en talenten gebruiken en delen (scholen onderling), leren van elkaar.
- Samenwerking in clusters.
- Bewuste keuze van ouders → grotere betrokkenheid.
- Meer bespreken met leerlingen en leren zichtbaar maken.
- Diversiteit in onderwijsconcepten, omvang, methodiek en groepsgrootte.
- Eigen methodiek.
- Innovatie binnen scholen.
- Kwaliteiten van leerkrachten zijn verbeterd.

Huisvesting

Puzzels

- Het dorp de basis voor het kind in de school, maar wat met een minimum aantal leerlingen?
- Verkeersbeleid.
- Wat willen ouders? Een school in ieder dorp, is clustering gewenst?
- Gemeentebestuur → meer flexibiliteit, geen plannen voor twintig jaar.
- Veel 'school' uren, weinig ruimte voor zelfstudie/flexibele uren.
- Gymzalen/speellokalen en de inrichting hiervan.
- Flexibele wanden.
- Te kleine ruimten voor passend onderwijs.
- Verdeling leerlingen, grote groepen naar andere locatie of ander gebouw.
- Onderhouds- en energiekosten (achterstallig onderhoud, klimaatneutraal, isolatie, duurzaamheid).
- Lokalen leeg, ook na schooltijd → samenwerking met de wijk, mogelijkheden voor pubers, samenvoegen faciliteiten (school, dorps huis en bieb).
- Plein moet bij de visie passen/uitdagender: hoe bekostigen we dat? (sponsoracties)

Parels

- Flexibel te gebruiken gebouwen (met andere organisaties of in het gebouw flexibel in te zetten), combinaties met verschillende functies of brede school (kinderdagverblijf, naschoolse opvang e.d. in één gebouw).
- Meer samenwerking (op het gebied van: methodes, administratie, ICT, voorzieningen en ondersteuning).
- Iedere gemeente bepaalt eigen 'ondergrens' op basis van het aantal kilometers. Dit is meer doorslaggevend dan leerlingenaantallen.
- Natuurplein.
- Nieuwbouw.
- Leegstand gebruiken voor nieuwe ideeën (plusklas/technieklokaal).

Lerarentekort

Puzzels

- Meer samenwerken (bestuur overstijgend, binnen het bestuur, binnen het cluster personeel uitwisselen, personeel uit kinderopvang).
- Imago en kwaliteit van de pabo (pabo inhoudelijker maken), maatwerk bij de opleiding (zijnstroombeleid toegankelijker maken).
- Hoe houden we de school draaiend?
- Beloningsstructuur.
- Er is geen tijd voor andere activiteiten dan de les.
- Man/vrouw.
- Administratie uitbesteden.
- Meer zekerheid bieden aan leerkrachten → bijvoorbeeld een vast contact.
- Onbevoegden voor de klas.

Parels

- Door het tekort nadenken over nieuwe organisatievormen/creatieve organisatie.
- (Bevoegde/bekwame) ouders inzetten (hun talenten gebruiken) in een flexpool.
- Invalpool.
- Goede sfeer en zorgen voor goed werkgeverschap. De Betuwe moet een gunstige omgeving blijven.
- Laag ziekteverzuim, gemotiveerde en gedreven leerkrachten met verantwoordelijkheidsgevoel.
- Meer bewegen/naar buiten (met jongerenwerker).
- Lerarentekort, gelukkig nog niet bij ons.

Zorg voor leerlingen

Puzzels

- 30 kinderen in de klas (veel zorg, diversiteit (wordt groter in bovenbouw), gedragsproblemen, bureaucratie, aandacht voor hoog- en laagbegaafden, maar wat voor de middenmoot?).
- Wat kun je als school bieden? Keuzes maken en balans vinden. Waar ligt de grens en wat is haalbaar binnen passend onderwijs (hoe ver ga je om één kind op school te houden t.o.v. belang van de rest van de klas)? Blijft de kwaliteit van je onderwijs goed?
- Hoe omgaan met de AVG bij overdracht 0-4 jaar naar basisonderwijs?
- Gebruikmaken van expertise andere scholen en leerkrachten (expertise-tekort in team).
- Daad- en draagkracht van leerkrachten en bescherming en begeleiding van nieuwe leerkrachten.
- Bij kleine scholen is veel werkdruk; kom je dan wel toe aan alles wat ieder kind nodig heeft? Hoe kun je met beperkte middelen alle leerlingen alles bieden?
- Afstand tussen wijkteams en school is te groot.

Parels

- Met extra zorg en middelen kan het kind op de dorpschool blijven.
- Veel mogelijkheden/ hulp te krijgen.
- Positief belonen bij goed gedrag (ook leraren worden beloond) en leren van elkaar (ook leerlingen uit hogere klassen helpen).
- Parels staan nu onder druk.
- Digitale leermiddelen/adaptief.
- Flexibel zijn binnen taakuren (inzet van de leerkrachten) en creatief omgaan met de tijd die er is. Op schoolniveau kijken wat er nodig is, bundelen waar het kan, verbinding.
- Kinderen moeten weten dat er geen gemiddelde mensen zijn, je mag er zijn.
- Kracht van de groep.
- Veel goede zorg.

Rol in de omgeving

Puzzels

- Grote gemeente, bevolkingsdichtheid laag.
- Te veel regels m.b.t. kinderopvang/speelleergroep.
- Fysieke afstand tussen onderwijs en activiteiten/instanties.
- Geen samenwerking tussen wijk en onderwijs of andere activiteiten.
- Goede speelmogelijkheden in alle buurten.
- Verschillend beleid per dorp over het gebruik van de huisvesting.
- Verkeersveiligheid en logistieke problemen (vervoer).
- Kleine scholen, minder interactie tussen kinderen. Mogelijkheden door gebrek aan voorzieningen.

Parels

- Samenwerking tussen scholen en met vso, bso, VO (vraag en aanbod bij elkaar brengen en aandacht voor overgang).
- Meedenken over de functie van een schoolgebouw voor de gemeenschap (ook plek voor voor- en naschoolse opvang).
- Wisselwerking school/samenleving; samen verantwoordelijk voor leefbaarheid in de kern. Bevorderen door activiteiten met betrokkenheid en verbinding met het dorp (kleuters naar het verpleegtehuis en kinderen bewust maken dat we het platteland bij de school betrekken).
- Sport in de buurt vanuit de gemeente.
- Veel ouders die initiatieven nemen voor buitenschoolse activiteiten (avondvierdaagse, buurtouder die schoolplein beheert).
- Actief burgerschap faciliteren.
- Bedrijfsleven en verenigingen uit de omgeving inzetten en mee samenwerken.

Ouderbetrokkenheid

Puzzels

- Zichtbaarheid MR.
- Normen en waarden van ouders.
- Werkende ouders.
- AVG.
- Betrokkenheid voor/na school en in onderwijs.
- Medezeggenschap in de zin van te veel directe inmenging in de klas, ouders meer inspraak in contactmomenten.
- Op welke manier willen ouders geïnformeerd worden?
- Verbetering van de driehoek (school, ouder en kind).
- Activiteiten voor leerlingen naast les (vooral geregeld door ouders, minder back-up leerkrachten).
- Warme overdracht, relatie, wisselende contacten.

Parels

- Contact op maat → in overleg met ouders.
- Avond om met elkaar in gesprek te gaan.
- Medezeggenschap in de zin van de wet.
- Ouders in commissies → aanwezigheid.
- Toolbox voor ouders.
- Contactpersoon per klas.
- Ouders die lesgeven.
- Wederkerigheid tussen ouders en school.
- Zorgen dat ouders op de hoogte zijn en blijven door proactief te communiceren en ouders serieus te nemen.
- Digitale mogelijkheden (schoolapp).
- Ouders mee laten denken op brede schaal.
- De kinderen erbij betrekken.